

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 126200 21 Rev
Banjaluka, 23.11.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice, Poljoprivredna zadruga Č.p. p.o. B. - u stečaju, koju zastupa stečajni upravnik, N.K. iz B. i punomoćnik D.A., advokat iz B., protiv tuženog B.i. d.o.o. B., koga zastupa punomoćnik I.Đ., advokat iz B., radi pobijanja pravnih radnji, vrijednost predmeta spora: 66.060,00 KM, i pravnoj stvari tuženog B.i. d.o.o. B., kao tužitelja (u daljem tekstu: tuženi), protiv Poljoprivredne zadruge Č.p. p.o. B. - u stečaju, kao tužene (u daljem tekstu: tužiteljica), radi utvrđenja osnovanosti potraživanja, vrijednost predmeta spora: 66.060,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 126200 20 Pž od 12.11.2020. godine, na sjednici održanoj dana 23.11.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja i obje nižestepene presude preinačavaju tako što se djelimično usvaja protivtužbeni zahtjev, te utvrđuje da je osnovano potraživanje tuženog prema tužiteljici u iznosu od 60.060,00 KM, slijedom čega se ima ispraviti tabela potraživanja stečajnog upravnika na način da se u istu upiše potraživanje tuženog u iznosu od 60.060,00 KM.

U ostalom dijelu, kojim se napada odluka o usvajanju tužbenog zahtjeva i dijelu kojim je odbačena protivtužba u dijelu kojim je traženo da se obaveže tužiteljica da tuženom isplati iznos od 60.060,00 KM, sa pripadajućom kamatom, revizija se odbija.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Objašnjenje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 126200 18 Ps od 29.01.2020. godine, utvrđeno je da su bez pravnog dejstva prema stečajnoj masi tužiteljice ugovori o prodaji vozila i to teretnog vozila marke Mercedec - benz crvena – ..., godina proizvodnje 2000, registarski broj: ..., od 13.02.2017. godine; teretnog vozila marke Volkswagen-Caddy Furgon ..., godina proizvodnje 2014, registarski broj: ..., od 13.02.2017. godine; viljuškara marke Caterpillar C255 broj: ..., od 14.02.2017. godine i traktora marke T1-Zetor Proxima ..., godina proizvodnje 2012, od 17.02.2017. godine, te je obavezan tuženi da vrati u stečaju masu tužiteljice navedenu imovinu, te da joj nadoknadi troškove postupka u iznosu od 4.125,00 KM.

Odbačena je protivtužba kojom je traženo da se utvrdi da je osnovano potraživanje tuženog prema tužiteljici u iznosu od 66.060,00 KM, da se ispravi tabela potraživanja na način da se u istu uvrsti ovo potraživanje i da se obaveže tužiteljica da mu ovaj iznos isplati, sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja presude do isplate.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 126200 20 Pž od 12.11.2020. godine, žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tuženog za naknadu troška sastava žalbe.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku iz svih razloga propisanih odredbom člana 240. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP), s prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se odbije tužbeni zahtjev i tužiteljica obaveže da mu naknadi troškove postupka.

Tužiteljica nije odgovorila na reviziju.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da su bez pravnog dejstva prema stečajnoj masi ugovori o prodaji (teretnih vozila, koja su bliže opisana u izreci prvostepene presude), koji su između parničnih stranaka zaključeni dana 13, 14. i 17.02.2017. godine, kao i eventualni zahtjev iz protivtužbe, da se utvrdi da je osnovano potraživanje tuženog prema tužiteljici u iznosu od 66.060,00 KM, da se ispravi tabela potraživanja koju je sačinio stečajni upravnik u koju da se upiše i ovo potraživanje, te obaveže tužiteljica da mu isplati ovaj iznos, sa pripadajućom kamatom.

Raspravljajući o stavljenim zahtjevima nižestepeni sudovi su utvrdili: da je zakonski zastupnik tuženog M.J., osnivač i član tužiteljice; da je tuženi tužiteljici u više navrata, po osnovu ugovora o zajmu i ugovora o prenosu sredstava, u periodu od 23.12.2015. do 24.01.2017. godine, pozajmio novac u ukupnom iznosu od 64.390,00 KM; da je tužiteljica podigla kredit u iznosu od 200.000,00 KM, za koji je tuženi bio žirant i koji on kao žirant vraća; da je do sada banci vratio iznos od 65.000,00 KM; da je tuženi od tužiteljice u drugom mjesecu 2017. godine kupio (u izreci presude identifikovana i opisana) teretna vozila i traktor za ukupnu cijenu od 60.060,00 KM, ali da tu cijenu nije platio; da je nad tužiteljicom otvoren najprije likvidacioni postupak, dana 11.9.2017. godine, a zatim i stečajni postupak, dana 22.11.2017. godine, rješenjem broj: 57 0 St 122178 17 St; da u stečajnom postupku tuženi nije prijavio potraživanje koje je predmet protivtužbenog zahtjeva; da je tuženi dalje prometovao predmetna vozila trećim licima; da je tužiteljica pokušala proširiti tužbu i na ta treća lica i ugovore po osnovu kojih im je tuženi predao predmetna vozila, ali da treća lica nisu pristala na proširenje tužbe, pa je postupak nastavljen i okončan samo u odnosu na naprijed označenog tuženog. Tuženi se od zahtjeva iz tužbe branio prigovorom pomanjkanja pasivne legitimacije i neblagovremenosti tužbe, te je, u slučaju da se tužbenom zahtjevu udovolji, stavio eventualni, naprijed opisani, protivtužbeni zahtjev.

Kod činjenice da je stečajni upravnik, saglasno ovlaštenju iz odredbe člana 139. stav 1. Zakona o stečaju („Službeni glasnik RS“, broj 16/16 – u daljem tekstu: ZS) u ime tužiteljice, kao stečajnog dužnika, podigao tužbu, dana 11.6.2018. godine, sedam mjeseci po otvaranju stečajnog postupka (koji je otvoren 22.11.2017. godine), predmetna tužba se ukazuje blagovremenom, jer je odredbom stava 3. iste zakonske odredbe propisano da se tužba za pobijanje pravnih radnji može podnijeti u roku od dvije godine od otvaranja stečajnog postupka, pa je neosnovan prigovor revidenta, istaknut u ovom pravcu.

Pravne radnje koje su predmet ovog spora (preduzete u drugom mjesecu 2017. godine) su učinjene devet mjeseci prije otvaranja stečajnog postupka, a tuženi je, s obzirom da je kao

žirant vraćao kredit koji je podigla tužiteljica (i još uvijek ga vraća, prema iskazu njegovog zakonskog zastupnika) znao za platežnu nesposobnost tužiteljice, pa je time ispunjen jedan od uslova za pobijanje tih radnji (član 135. stav 1. tačka 1. ZS, u vezi sa stavom 3. iste zakonske odredbe). Budući da tuženi nije isplatio dogovorenu kupoprodajnu cijenu, nego je preuzimanjem predmetnih vozila (njihovom vrijednošću od 60.060,00 KM) namirio dio duga (potraživanja) koji ima prema tužiteljici, stavljen je u povoljniji položaj u odnosu na druge povjerioce, čime je narušeno ravnomjerno namirenje ostalih povjerilaca, pa su pravni poslovi kojima je to postignuto pobojni, u smislu odredbe člana 134. stav 1. ZS.

Suprotno tvrdnji revidenta, nisu pogriješili nižestepeni sudovi ni kada su zaključili da se radi o povezanim licima što je omogućilo tuženom da zna za nesposobnost tužiteljice da plaća svoje obaveze (član 135. stav 4. ZS). Naime, prema odredbi člana 141. stav 1. tačka 3. ZS, povezanim licem stečajnog dužnika smatra se i član ili akcionar sa više od 10% učešća (direktno ili indirektno) u kapitalu stečajnog dužnika. Kako nije sporno da je zakonski zastupnik tuženog jedan od pet osnivača tužiteljice (što se potvrđuje i navodima revizije), očigledno je da je njegovo učešće u kapitalu tužiteljice veće od 10%. Pored toga, zbog takvog svog položaja u odnosu na tužiteljicu, kao stečajnog dužnika, bio je u poziciji da vrši značajniji uticaj na njeno poslovanje (tačka 6. člana 141. ZS), te da svoja saznanja prenese tuženom kao njegov zakonski zastupnik, pa nema sumnje da se radi o povezanim licima, kako su pravilno zaključili i nižestepeni sudovi.

Platežna nesposobnost tužiteljice, proizlazi iz činjenice da ne vraća kredit koji je podigla i da za nju to radi tuženi, kao žirant, pa nije osnovana tvrdnja revidenta da ova relevantna činjenica nije dokazana.

Okolnost da je tuženi predmetna vozila koja je dobio od tužiteljice, bez plaćanja kupoprodajne cijene, dalje prometovao (na čemu insistira revizija), nije mogla ishoditi drugačiju odluku.

Odredbom člana 139. stav 6. ZS je propisano - ako se pravno sredstvo (kao što je tužba u ovom postupku, podignuta saglasno odredbi istog člana, stav 3.) za pobijanje pravne radnje prihvati, pobijana pravna radnja je bez efekta prema stečajnoj masi i protivna je strana dužna da vrati u stečajnu masu sve imovinske koristi stečene na osnovu pobijane radnje. Dakle, obavezna je vratiti imovinske koristi, a ne nužno stvar koja je bila predmet pobijane radnje. Ako se ima u vidu i sadržaj odredbe člana 198. stav 1. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 59/03 do 66/18) prema kojoj – ako stvar nije nađena kod izvršenika niti kod trećeg lica, sud će u istom postupku, na prijedlog tražioca izvršenja, procijeniti vrijednost tih stvari i rješenjem naložiti izvršeniku da tražiocu izvršenja u određenom roku isplati iznos te vrijednosti – ne stoji revizionarna tvrdnja da je pobijana presuda neprovođiva.

Treća lica, kojima je tuženi prodao predmetna vozila, nisu njegovi univerzalni pravni sljednici, pa nema mjesta primjeni odredbe člana 283. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj: 17/93, 3/96, 39/03, 74/04) na koju se poziva tuženi, uz tvrdnju da su ta treća lica, a ne on, trebala biti tužena.

Prema odredbi člana 110. ZS stečajni povjerioci mogu svoja potraživanja prema stečajnom dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku. Zato nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su odbacili protivtužbu u dijelu kojim je tuženi tražio da se u ovom parničnom postupku obaveže tužiteljica da mu isplati iznos od 60.060,00 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom.

Iz naprijed navedenih razloga, na osnovu odredbe člana 248. ZPP, revizija tuženog je odbijena u dijelu kojim je pobijana odluka kojom je udovoljeno tužbenom zahtevu i dio odluke

kojom je odbačena protivtužba u dijelu kojim je zahtjevana isplata novčanog iznosa sa pripadajućom zateznom kamatom.

Nasuprot prednjem, u ostalom dijelu je revizija tuženog, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP, usvojena i nižestepene presude preinačene kao u izreci ove presude, iz dole navedenih razloga.

U ovom postupku tuženi je protivnik pobijanja i njegov položaj i prava su regulisani odredbama člana 140. ZS.

Prema tim odredbama, ako protivnik pobijanja vrati ono što je stekao na osnovu pobojne radnje, njegovo potraživanje ponovo oživljava (stav 1); protivradnja će se isplatiti iz stečajne mase ako je ona još prisutna u masi i može se izdvojiti iz mase ili ako je masa obogaćena za vrijeme te radnje (stav 2.); protivnik pobijanja može svoje pravo na povrat protivradnje da ostvaruje kao stečajni povjerilac (stav 3.).

Dakle, sam zakon protivniku pobijanja daje svojstvo stečajnog povjerioca. Njegova se protivtužba u odnosnom dijelu mogla smatrati samo preuranjenom. Međutim, čak i pod uslovom da je podnošenju tužbe moralo prethoditi prijavljivanje potraživanja o kojem govori odredba člana 100. ZS (na čemu nižestepeni sudovi zasnivaju svoje odluke), kod činjenice da je usvojen tužbeni zahtjev, slijedom čega potraživanje tuženog u iznosu od 60.060,00 KM ostaje nenamireno (oživljava) i budući da se tužiteljica protivila protivtužbenom zahtjevu i u ovom dijelu, ispunili su se uslovi iz odredbe člana 174. ZS da se zahtjeva utvrđenje da je ovo potraživanje tuženog osnovano i da se upiše u tabelu potraživanja. Pravo na stavljanje ovakvog zahtjeva proizlazi i iz sadržaja navedene odredbe člana 140. stav 3. ZS.

Tokom postupka je bilo potpuno nesporno da je potraživanje tuženog prema tužiteljici (uzimajući u obzir pozajmljeni iznos i iznos kredita koji za tužiteljicu vraća tuženi kao žirant) i veće od navedenog iznosa od 60.060,00 KM (koji predstavlja vrijednost vozila koja su bila predmet pobijanog pravnog posla) što je omogućilo da nižestepene presude budu u ovom dijelu preinačene i bez ponovnog raspravljanja.

Uspjeh stranaka u ovoj parnici je djelimičan i po ocjeni ovoga suda podjednak, imajući u vidu stavljene zahtjeve (u tužbi i protivtužbi), tok postupka i konačanu odluku kojom je završen ovaj spor. Zato je, na osnovu odredbe člana 397. stav 2. ZPP, u skladu sa odredbom člana 386. stav 2. istog Zakona, odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić